

Het Kosterluik

Heemkundevereniging Sprang-Capelle

Jaargang 8
2014

Redactieadres: Schoolstraat 20, 5161 ZD Sprang-Capelle, tel. 0416-312210

Redactieleden: Marina Klis, Koos Nieuwenhuizen, Rien Visser, Netty Waarts

no. 3
juli

Van de redactie

Al weer heel snel ligt er een 'Kosterluik' voor u op tafel. De redenen daarvoor zijn heel simpel. De vereniging wil de excursie naar Mechelen aankondigen en er ligt een nieuw 'Bruggeske' klaar. Het rondbrengen kan mooi gecombineerd worden. Het volgende 'Kosterluik' laat dan even op zich wachten. In november zal het laatste nummer van dit jaar verschijnen.

U wordt uitgenodigd om de aankondiging van de excursie naar Mechelen goed te lezen en u op te geven voor deze mooie dag naar onze Belgische burens.

Er is een nieuw gezicht in de redactie zoals de opmerkelijke lezer gezien heeft in de kop van dit nummer. Het bestuur heeft Marina Klis benoemd tot contactpersoon tussen het bestuur en de redactie. Een goede zaak om de lijntjes tussen het bestuur en de redactie kort te houden. Dat zal het karakter van 'Het Kosterluik' alleen maar ten goede komen. Want dit is tenslotte een blad voor nieuws en verslagen uit onze vereniging. In tegenstelling tot 'Bruggeske' dat een heemkudetijdschrift is. In de redactievergadering van 25 juni 2014 is dat

standpunt ook uitgewisseld en door elk redactielid onderschreven.

Ik vraag in het bijzonder aandacht voor het verslag van het bezoek aan Kamp Vught. Voor de thuisblijvers geeft het verslag een goed beeld van het bezoek.

Het wordt even stil op het verenigingsfront; de vakantie breekt aan. Relaxen, uitrusten en leuke dingen doen.

De redactie wenst iedereen een fijne zomer toenadat het 'Kosterluik' gelezen is.

Rien Visser

Van de bestuurstafel

De afgelopen maanden is er heel wat veranderd in de samenstelling van het bestuur en de functies die de bestuursleden hebben. Vandaar een overzicht, zodat alle leden goed op de hoogte zijn van de bemensing van het bestuur.

Piet Pruijssers, voorzitter
Johan Rosenbrand, vicevoorzitter
Hans Bakkenist, secretaris
Ad van der Sanden, 2de secretaris

Hans van den Burg, penningmeester
Koos Nieuwenhuizen, 2de penningmeester
Sjaak de Bie, lid
Marina Klis, lid, voorzitter redactie 'Bruggeske'

Marina Klis

Grote excursie naar Mechelen op zaterdag 20 september 2014

Een paar jaren geleden deden we ook België aan. Toen ging de reis naar Brugge: een prachtige stad. Dit jaar is de reis naar Mechelen, een half uurtje voorbij Antwerpen aan de weg naar Brussel. Wederom een Belgische stad dus, die het bezoeken meer dan waard is.

U kunt natuurlijk zelf op pad gaan in deze stad, die ook op de lijst van Unesco werelderfgoed staat. Daar krijgt u ook een uurtje de gelegenheid voor. Maar wij hebben een mooie wandeling met gids voor u geregeld. De wandeling staat te boek als 'de historische vrouwenwandeling'. Deze wandeling zet de kracht van vrouwen en hun invloed op de stad in de verf. Ze brengt hulde aan de Mechelse vrouwen, van de hoogste stand tot de meest volkse zowel uit een ver verleden als van vandaag. Tijdens de wandeling bezoeken we onder andere het paleis van Margareta van Oostenrijk, het huidige gerechtshof en staan we stil bij het paleis van Margareta van York.

De Mechelaars koesteren hun stad en haar oude gebouwen. Ze zijn 'fier' op Margareta van Oostenrijk, de tante van keizer Karel, die met haar hofhouding het 16de eeuwse Mechelen op de kaart zette. En Mechelaars genieten met volle teugen van hun bruisende stad. Geniet vandaag mee en drink ook een Gouden Carolus, het be kroonde Mechelse bier, op een van de vele terrasjes.

Geen stad ter wereld die iets voorstelt of die ligt een rivier. Mechelen heeft ook zijn rivier.

Door Mechelen stroomt de rivier de Dijle. 's Middags maken we een boottocht om de stad eens van een andere kant te bekijken. Je kunt een stad bekijken al lopend door de straten en stegen. Maar lekker in een open boot in het zonnetje ziet zo'n stad er toch anders uit. En als we dan net zo'n grappige gids hebben als verleden jaar in Leiden, dan kan de middag niet meer stuk.

Het globale programma ziet er als volgt uit.

8.30 uur: vertrek van het parkeerterrein achter Zidewinde

10.00 uur: koffie met koek

11.00 uur: historische vrouwenwandeling

13.15 uur: lunch

Groep 1

Groep 2

14.30 uur: rondvaart op de Dijle

14.30: vrije tijd

15.30 uur: vrije tijd

15.30: rondvaart op de Dijle

17.00 uur: vertrek uit Mechelen

18.15 uur: diner

21.00 uur: aankomst op het parkeerterrein achter Zidewinde

Wees niet boos als het programma in de praktijk iets afwijkt. We doen ons best om het goed te laten verlopen.

Hoe meldt u zich aan?

Leden betalen € 60,00 en niet-leden betalen € 65,00. Per lid mag één introducee mee. Onze excursies verheugen zich altijd in een grote belangstelling. We hebben een ruime bus gereserveerd. Maar let op! Het tijdstip van binnenkomst van het bedrag bepaalt de volgorde.

U wordt vriendelijk verzocht u aan te melden door vóór woensdag 20 augustus 2014 € 60,00 of € 65,00 over te maken op rekeningnummer 33.42.48.000 van onze vereniging onder vermelding van 'Mechelen'.

Leden die betaald hebben en onverhoopt niet meegaan, moeten er rekening mee houden dat zij niet het hele bedrag terugkrijgen!!

Johan Rosenbrand

Nieuwe website voor het Streekarchief Langstraat Heusden Altena

Na maanden van voorbereiding en bouwen is het zover. Op het vertrouwde adres www.salha.nl is een volledig vernieuwde website verschenen. Archiefonderzoek, een zoektocht naar je voorouders of een duik in de uitgebreide fotocollectie is nu nog gemakkelijker uit te voeren. Bovendien maakt één zoekingang het mogelijk om alle archieven en collecties tegelijkertijd te doorzoeken.

Naast de vertrouwde informatie, zoals akten van de Burgerlijke Stand en bouwvergunningen, is er veel nieuws te vinden. Zo worden nu bij een onderzoek naar je voorouders ook de militieregisters doorzocht en kun je je verdiepen in de inhoud van middeleeuwse perkamenten oorkonden in de Charterbank. Zoek je een krantenbericht dan kun je, naast het *Nieuwsblad*, ook door de *Echo van het Zuiden* bladeren. Ten slotte kun je de hele filmcollectie van het Streekarchief op titel doorzoeken en is een selectie ook online te bekijken.

De nieuwe website is klaar voor de toekomst en biedt ruimte om de beschikbare bronnen en digitale dienstverlening steeds verder uit te breiden.

Nieuwsgierig geworden? Neem dan een kijkje op www.salha.nl.

Noot voor de redactie:

Voor meer informatie over de nieuwe website kunt u contact opnemen met Hildo van Engen, Streekarchivaris, (0416) 661901.

Foto: Grote toeloop van mensen bij de onthulling van het monument ter gelegenheid van het 12,5-jarig ambtsjubileum van burgemeester Moonen van Waalwijk in 1936. Streekarchief Langstraat Heusden Altena, fotocollectie nr. WAA50059.

Het streekarchief

Kleine excursie naar het Nationaal Monument Kamp Vught op zaterdag 14 juni 2014

Voor de kleine excursie hadden zich deze keer maar liefst 54 leden opgegeven, waarvan verschillenden voor de eerste keer meegaan. Op zaterdag 14 juni 2014, een beetje bewolkte dag met toch wel een aangename temperatuur, staan om half twee al een aantal leden van onze heemkundevereniging in het zonnetje op de stoep van het Kamp Vught.

Enkele dapperen, waaronder onze penningmeester, waren zelfs op de fiets gekomen. Om 13.45 uur zit de kantine van NM Kamp Vught vol met wachtende heemkundeleden en na een inleiding van voorzittergids Piet Pruijssers vertrekt de eerste groep onder leiding van een ervaren gids van Kamp Vught, Toos Brouwers, voor de rondleiding. Na de constatering dat er uiteindelijk nog een viertal afmeldingen waren, start Piet Pruijssers om 14.00 uur met de tweede groep.

Met het uitzicht op de hoge dubbele prikkeldraadhekken, de gracht en de rij wachttorens begint Piet met te vertellen dat Kamp Vught in januari 1943 in gebruik genomen is, de oorlog was toen al een tijdje aan de gang. De belangrijkste functies van het kamp waren 'dorghangslager', werkkamp en gevangenkamp. Tegenwoordig ontvangt het Nationaal Monument vooral veel scholen, soms wel een twintigtal groepen per dag. Hij wijst op de wachttorens, het zijn replica's en deze zijn minder hoog dan de originelen, dat moest vanwege de burens, dat zijn namelijk de bewoners van de gevangenis PI Vught.

In de oorlog stonden er twee 'figuren' op die torens, die gericht met scherpe patronen op de gevangenen schoten. Als ze daadwerkelijk raak schoten, werden ze beloond met horloges en sierraden die van de gevangenen in beslag waren genomen. Een feit dat aangeeft dat dit kamp niet zo model was als de Nazi's wilden doen geloven en meteen een eerste signaal voor de toehoorders van de gruwelijke ernst van de geschiedenis van het kamp.

In de volgende ruimte horen we het verhaal van Theo van Alphen (op de foto zijn huisje aan de Waspiksedijk.) Er bevindt zich een brief van Teeuw waarin hij o.a. schrijft: "Aan mijn Lieve Vrouw Betsie. Ten eerste bericht ik U, dat, ik 't nog goed maak, en hoop van U en de fam., 't zelfde te vernemen. Zoals je zult zien bovenaan de brief, ben ik op het ogenblik in Amersfoort". Gearresteerd op 8 april 1943, komt hij via de SD gevangenis in Breda, Vught, Amersfoort en Neuengamme uiteindelijk in Buchenwald terecht waar hij op 21 april 1945 bevrijd wordt. Piet wijst op het uitgebreide verhaal - geplaatst in het herdenkingsnummer van 'Bruggeske' van 1995 en geschreven door wijlen M.v.Prooijen - met als titel: Herinneringen van en aan M.G. van Alphen, de 'Uhrmacher' in Capelle.

Nadat de Bedrijfsactiviteiten van Philips in het kamp tijdens de oorlog en de bewoning door de Molukkers na de oorlog aan de orde zijn geweest worden de erbarmelijke omstandigheden van de gevangenen als volgt beschreven. Er bevinden zich 15.000 gevangenen tegelijkertijd in het kamp. De bewakers zijn vaak 'boeven' uit Oost-Europa. Mannen, vrouwen en kinderen zijn door prikkeldraad van elkaar gescheiden. Kinderen tot 1½ jaar mogen bij hun moeder blijven. Er is alleen koud water en de riolering is van zeer slechte kwaliteit. Als je heel veel geluk hebt, krijg je bij aankomst een linkse en een rechtse klomp die ook nog eens allebei van een passende maat zijn en zonder dat er door een boef onaangename oneffenheden in zijn aangebracht. Als gevangene ben je een nummer met een driehoek van een bepaalde kleur op de borst, die aan geeft wat voor soort 'misdadiger' je bent. Je bent gewoon niks. Kinderen vanaf 1½ jaar mogen alleen op zondag hun ouders zien, als dat tenminste niet door een van die boeven op het laatste moment verboden wordt.

In een nagebouwde barak luisteren de deelnemers, doodstil en erg onder de indruk naar de beschrijving van de dagelijkse gang van zaken in het kamp, gevuld met vernederingen en tekortkomingen die samen met de heersende onhygiënische toestand leiden tot vele onnodige sterfgevallen en die op een zeer bewogen en betrokken wijze door onze gids Piet gebracht worden.

Ook als hij vertelt dat tijdens een bezoek van een school, staande bij de bedden –driehoog- voorzien van een schamele strozak, hij aan een scholier vraagt: "Waar zou je willen slapen?". Het antwoord is: "Onderop, want dan kan ik mijn spullen onder het bed leggen". Piet moet dan aan de scholier uitleggen dat de gevangenen helemaal geen spullen hebben. Bij aankomst hebben ze alles af moeten geven. Ze hebben alleen een broek, een jasje en een paar niet passende klompen.

De rondleiding is van begin tot het einde indrukwekkend. Verbijstering, stilte, ontzag, verbazing vervullen de deelnemers. Verteld wordt over kleine Bijbels die meegesmokkeld worden, een gevangene dominee die in het geheim probeert zijn werk te doen, het kindertransport in juni 1943 waarbij alle kinderen afgevoerd en gedood worden. In de bezinningsruimte staan alle namen van degenen die vermoord zijn op de fusilladeplaats. De oudste is een vrouw van 94 jaar en de jongste 18, hij wordt een dag na zijn verjaardag doodgeschoten (als je jonger dan 18 jaar was, mocht je niet gefusilleerd worden).

Op 6 september 1944 houdt SS Konzentrationslager Herzogenbusch op te bestaan, na de oorlog worden er NSB'ers en collaborateurs gevangene gehouden. Het verhaal van verbijstering gaat echter door. In 1995 wordt het monument op de fusilladeplaats onherstelbaar beklad en moet vervangen worden. De daders zijn nooit gegrepen. Een fotogalerij met beelden van gruwelijkheden die mensen elkaar heden ten dage nog aan doen.

Na de rondleiding, onder het genot van een kop koffie en een stukje appelgebak, mag Piet van meerdere deelnemers de complimenten in ontvangst nemen over de indrukwekkende manier waarop hij de rondleiding heeft verzorgd. Al met al een waardevol bezoek. Een plek zo dichtbij, waarvan velen de pijnlijke historie niet kenden. Voor de deelnemers maar ook voor degenen die niet mee gingen is er nog meer te zien, barak 1b die helemaal in de oude toestand is teruggebracht, de fusilladeplaats en de paardenstal en het hoofdgebouw op de kazerne. Al met al (nog) een bezoek aan Kamp Vught is de moeite meer dan waard.

Anton van der Galiën

De Nederlandse Leeuw

Vanaf onderstaande pagina heb je toegang tot de eerste 50 jaargangen van De Nederlandsche Leeuw, van 1883 tot en met 1932. De Nederlandsche Leeuw is het tijdschrift van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde. Dat zijn meer dan 8.600 pagina's! Met het zoekveld kan men alle jaargangen op woorden doorzoeken. Je kunt ook door de jaargangen bladeren door op een van de jaartallen te klikken. De eerste 125 jaargangen van De Nederlandsche Leeuw zijn beschikbaar op DVD. De DVD kan je bestellen via deze site.

<http://www.knggw.nl/raadplegen/de-nederlandsche-leeuw/>

Piet Konings

DVD van de documentaire 'Wie was kapitein André?'

Na de prachtige avond met de vertoning van de documentaire 'Wie was kapitein André?' zijn er al heel wat dvd's verkocht. Zelfs helemaal uitverkocht. Jan van der Steen, de maker van de documentaire, is bereid om nog een aantal dvd's aan te maken. De heemkundevereniging verkoopt die dvd's tegen de prijs van € 5,00, de kostprijs. Want de vereniging vindt het van belang dat zoveel mogelijk mensen kennis nemen van deze documentaire.

Na 1 augustus 2014 zijn de dvd's te koop bij Koos Nieuwenhuizen, Van der Duinstraat 80; telefoon: 0416 - 277386; email: j.nieuwenhuizen80@ziggo.nl.

Koos Nieuwenhuizen

Het muurtje bij Labbegat

Als u vanuit de Hogevaart de Winterdijk oprijdt, ziet u een muurtje staan met daarop een blauwe afdeksteen.

Daaronder bevindt zich de doorlaat naar 'de vaart' langs de Hogevaart. Het is misschien wel twee jaar geleden dat een onverlaat met zijn auto tegen dit muurtje opreed. De deksteen verdween in de diepte, wat vroeger de Labbegatse haven was. De heemkundevereniging, bij monde van Ad van der Sanden, heeft regelmatig bij de gemeente aangeklopt met het verzoek om het muurtje weer te herstellen. En de aanhouder is tenslotte toch beloond. Het muurtje is hersteld. De deksteen is weer uit de haven opgediept en ligt op de

plaats waar het hoort.

Op de deksteen staat een tekst. Er zal zeker een verhaal bij horen. Maar dat is nu niet snel boven tafel te krijgen. Ik hoor vast en zeker wel van iemand wat dit muurtje en die tekst voorstellen.

Rien Visser

Open Monumentendag op 13 september 2014

Op dit moment wordt er nog nagedacht over de Open Monumentendag. Houd de kranten in de gaten om te weten te komen wat het programma wordt.

Waar was dit en waar is dit ?

Waar was dit?

Wat hebben we toch oplettende leden bij de heemkundevereniging. Deze keer was het best moeilijk. Je oog moest er maar opvallen. Dit beeld staat naast de voordeur in het raam op Kerkstraat 137A in Sprang.

Het is niet zo dat Netty Waarts overstelpt wordt met honderden goede oplossingen. Maar er zijn er altijd weer die de moeite nemen om de oplossing op te sturen. Ik stel me voor dat er leden zijn die zeggen: Oh, dat weet ik waar dat is. Ik heb het deze week nog gezien. Dus de oplossing is bekend. Maar dan nog even de moeite nemen om het op te sturen. Hans Schouten, Reiger 46, was de eerste met de goede oplossing. Het flesje wijn komt naar je toe.

Waar is dit?

We vervolgen onze puzzelrubriek met een plaatje uit de kern Vrijhoeve. Wat zijn dit nu weer? Het heeft wel te maken met een beetje nostalgie. Maar waar zie ik deze voorwerpen? Je vindt ze aan de doorgaande weg. En je moet vooral niet naar je voeten kijken. Echt iets voor de aandachtige kijkers. En die zijn er.

Bel uw oplossing door naar de redactie van 'Het Kosterluik', Netty Waarts, tel. 312210 of stuur een mailtje naar nwaarts@home.nl onder vermelding van 'oplossing puzzel 8.3'. Onder de goede oplossingen wordt een fles wijn verloot.

Ad Wagemakers

Kijk regelmatig op de website van heemkundevereniging Sprang-Capelle
www.heemkundesprangcapelle.nl

Kijk dan in het bijzonder naar 'bezienswaardig'. Een mooi onderdeel van de site. De lay-out is uitnodigend om aardige details van ons dorp te leren kennen.